

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 (จีน-ไทย-อังกฤษ) (12)

ธวัช บูรณถาวรสม

หวัง เสี่ยวเทา

สุชาติดา อโณทยานนท์

M

麻黄汤 (má huáng tāng): 组成: 麻黄、桂枝、杏仁、甘草。功用: 发汗解表、宣肺平喘。主治: 外感风寒表实证。

หมาหวางทาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาหมาหวาง กุ้ยจื่อ ชิงเหริน และกานฉ่าว สรรพคุณ: ขับเหงื่อช่วยขจัดภาวะโรคภายนอก กระจายลมปราณปอดช่วยระงับหอบ

ข้อบ่งใช้: ภาวะโรคแกร่งภายนอกเหตุลมเย็น
mahuang decoction: a formula composed of *mahuang*, *guizhi*, *xingren*, and *gancao*. *Actions:* inducing sweating to resolve exterior disease-condition and dispersing lung *qi* to relieve dyspnea. *Indication:* exogenous wind-cold excess disease-condition.

麻黄杏仁甘草石膏汤 (má huáng xìng rén gān cáo shí gāo tāng): 组成: 麻黄、石膏、杏仁、甘草。功用: 辛凉疏表, 清肺平喘。主治: 外感风邪, 邪热壅肺证。

หมาหวางชิงเหรินกานฉ่าวสื่อกาวทาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาหมาหวาง สื่อกาว ชิงเหริน และกานฉ่าว สรรพคุณ: ขจัดภาวะโรคภายนอกด้วยยารสเผ็ดฤทธิ์เย็น ดับร้อนที่ปอด และระงับหอบ ข้อบ่งใช้: ภาวะ

โรคภายนอกเหตุลมร่วมกับปัจจัยก่อโรคชนิดความร้อนอันในปอด

mahuangxingrengancaoshigao decoction: a formula composed of *mahuang*, *shigao*, *xingren*, and *gancao*. *Actions:* releasing exterior disease-condition with cool and pungent properties drugs, clearing lung heat and relieving dyspnea. *Indication:* exogenous pathogenic wind disease-condition with lung heat stagnation.

麻木 (má mù): 肌肤发麻, 感觉减退, 甚至消失的表现, 多为肌肤、经脉失养所致。

หมามู่: เหน็บชา ชาตามผิวหนัง ประสาทรับความรู้สึกลดลงหรือหายไป มักเกิดจากผิวหนังหรือเส้นลมปราณขาดการหล่อเลี้ยง

numbness: numbness of the skin with decrease or even absence of the sensation, mostly caused by malnourished skin or meridians.

麻子仁丸 (má zǐ rén wán): 组成: 火麻仁、白芍、枳实、大黄、厚朴、杏仁。功用: 润肠泄热, 行气通便。主治: 胃肠燥热便秘。

หมาจื่อเหรินหวาน: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาหัว

หมาเหริน ป้ายสาว จี้อลื้อ ตำหวาง โส่วฟ้อ และซิงเหริน
สรรพคุณ: ให้ความชุ่มชื้นแก่ลำไส้ ระบายความร้อน
กระตุ้นการไหลเวียนลมปราณ และระบายอุจจาระ
ข้อบ่งใช้: ท้องผูกเหตุกระเพาะอาหาร-ลำไส้ร้อนแห้ง

maziren pill: a formula composed of huomaren, baishao, zhishi, dahuang, houpou and xingren.
Actions: moistening intestine, releasing heat, stimulating *qi* flow and promoting defecation.
Indication: constipation due to dry-heat in gastrointestinal tract.

脉势 (mài shì): 脉搏应指的强弱、流畅等态势。
มายชื่อ: ลักษณะชีพจร ลักษณะความแรงและการลิ้น
ไหลของชีพจรที่กระทบนิ้วมือ

pulse characteristics: pattern of a pulse characterized by either powerful or weak, smooth or choppy.

眉冲 (méi chōng): 位于头部, 额切迹直上入发际 0.5 寸。主治头痛, 鼻塞; 痢病等病症。

หมายเหตุ: จุดฝังเข็มบนศีรษะ จาก supraorbital notch ตรงขึ้นไปเหนือต่อแนวชายผมขอบหน้าผาก 0.5 ชุน
ข้อบ่งใช้: ปวดศีรษะ คัดจมูก และลมชัก

meichong (BL 3): an acupoint located on the head, from the supraorbital notch, 0.5 *cun* straightly into the anterior hairline. *Indications:* headache, nasal stuffiness, and epilepsy.

梅核气 (méi hé qì): 痰气郁结所致的一种疾病。症见咽中不适, 如有物阻, 咯之不出, 咽之不下, 但不妨碍饮食, 苔白腻, 脉弦滑等。

หมายเหตุ: ลมปราณ-เสมหะติดคอ ภาวะที่เกิดจาก เสมหะและลมปราณอุดกั้น รู้สึกเหมือนมีอะไรๆ ในลำคอ กลืนไม่เข้าคายไม่ออก แต่กินอาหารได้ปกติ ฝ้าลิ้น ขาวเหนียว และชีพจรตั้ง-สั้น

plum-pit qi: a sensation in the throat caused by *qi* and phlegm stagnation, manifested as throat

discomfort like a plum-pit obstruction, which can't be relieved either by swallowing or splitting out, no eating disturbance, white greasy tongue coating and a taut-slippery pulse.

面削颧耸 (miàn xiāo quán sǒng): 面部肌肉消瘦, 两颧高耸, 眼窝、颊部凹陷, 又称“面脱”。

เมียนเซียวเจวียนสง: แก้มตอบโหนกแก้มนูน ใบหน้า
ซุบพอม โหนกแก้มนูน ตาลึก แก้มตอบ; เมียนท้าว ก็เรียก
rawboned face prominent zygoma: a face appears with protuberant zygoma, sunken eyes and cheeks; also called *miantuo*.

面肿 (miàn zhǒng): 面部浮肿, 多见于水肿病。
เมียนจง: ใบหน้าบวม ใบหน้าบวม มักพบในผู้ป่วยบวม
น้ำระยะแรก

facial edema: a swollen face that mostly occurs during the onset of hydropsy.

命门 (mìng mén): 先天之气蕴藏所在, 人体生化的来源, 生命的根本。

มิ่งเหมิน: ประตูชีวิต ตำแหน่งที่กักเก็บลมปราณก่อน
กำเนิดเป็นแหล่งกำเนิดและรากฐานของชีวิต

vital gate: The place where congenital *qi* is stored. It is the source and fundamental of life.

命门 (mìng mén): 位于脊柱区, 第 2 腰椎棘突下凹陷中, 后正中线上。主治腰背痛, 少腹痛, 下肢痿痹; 月经不调, 赤白带下; 阳痿, 遗精, 小便频数等病症; 全子宫切除术、剖腹产手术针刺麻醉常用穴。

มิ่งเหมิน: จุดฝังเข็มบนแนวกึ่งกลางสันหลัง อยู่ตรงร่อง
ใต้ปุ่มกระดูกสันหลังเอวที่ 2 ข้อบ่งใช้: ปวดหลังส่วนล่าง
ปวดท้องน้อยด้านข้าง ชาลิบ ชาอ่อนแรง รอบเดือนผิดปกติ ตกขาวปนเลือด เลือดสมรรถภาพทางเพศ ผื่นเปียก และปัสสาวะบ่อย ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับ

ความรู้สึกที่ใช้ในการผ่าตัดมดลูกและผ่าตัดคลอด

mingmen (GV 4): an acupoint located on the posterior midline of the back, in the depression below the 2nd lumbar spinous process. *Indications:* low back pain, iliac pain, atrophy or flaccid paralysis of lower limb, irregular menstruation, bloody leukorrhea, impotence, wet dream and frequent urination. It is commonly used in acupuncture anesthesia for total hysterectomy and cesarean section.

命门之火 (mìng mén zhī huǒ): 主要是指肾阳的功能。

มิ่งเหมินจื่อหัว: ไฟมิ่งเหมิน หน้าที่ของหยางไต

fire of vital gate: mainly refer to the function of kidney yang.

命门之水 (mìng mén zhī shuǐ): 主要是指肾阴的功能。

มิ่งเหมินจื่อสุ่ย: น้ำมิ่งเหมิน หน้าที่ของยินไต

water of vital gate: mainly refer to the function of kidney yin.

摸法 (mō fǎ): 医生用指掌稍用力寻抚胸腹、膻穴、肿胀等部位的方法。

มอฝ่า: วิธีคลำ วิธีตรวจโดยใช้แรงพอประมาณของฝ่ามือในการคลำบริเวณต่างๆ เช่น หน้าอก หน้าท้อง จุดฝังเข็ม ตำแหน่งที่บวมตึง เป็นต้น

palpation method: an examination method by palpating any areas with doctor's palm i.e. chest, abdomen, acupoints, swollen parts, etc.

目窗 (mù chuāng): 位于头部, 前发际上 1.5 寸, 瞳孔直上。主治头痛, 眩晕; 目痛, 近视等病症。

มุชวง: จุดฝังเข็มบนศีรษะ อยู่เหนือแนวชายผมขอบหน้าผาก 1.5 ชู้น และตรงกับแนวรูม่านตา ข้อบ่งใช้: ปวด

ศีรษะ เวียนศีรษะ ปวดตา และสายตาสั้น

muchuang (GB 16): an acupoint located on the head, directly above the pupil, and 1.5 *cun* superior to the anterior hairline. *Indications:* headache, dizziness, sore eye, and myopia.

目昏 (mù hūn): 视物昏暗不明, 模糊不清。多由肝肾亏虚, 精血不足, 目失濡养而致。

มุฮุน: ตาพร่ามัว ตาพร่ามัวมองเห็นไม่ชัดเจน มักเกิดจากตับและไตพร่อง ทำให้สารจำเป็นและเลือดไม่เพียงพอ ดวงตาขาดการหล่อเลี้ยง

blurred vision: poor eyesight and blurred vision, mostly caused by malnourished eyes due to kidney essence and liver blood deficiency.

牡蛎散 (mǔ lì sǎn): 组成: 黄芪、麻黄根、牡蛎、小麦。功用: 敛阴止汗, 益气固表。主治: 自汗, 盗汗。

หมูลี่सान: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาหวางฉี หมาหวางเกิน หมูลี่ และเสี่ยวมาย สรรพคุณ: กักเก็บยินช่วยระงับเหงื่อและบำรุงลมปราณช่วยเสริมความต้านทานร่างกายส่วนนอก ข้อบ่งใช้: เหงื่อออกง่ายและเหงื่อออกขณะหลับ

muli powder: a formula composed of *huangqi*, *mahuanggen*, *muli* and *xiaomai*. *Actions:* restraining yin to stop sweating and replenishing *qi* to stabilize the exterior. *Indications:* spontaneous sweating or sleep sweating.

N

纳运结合 (nà yùn jié hé): 胃受纳功能与脾运化功能相互为用。

นำยุวินเจี่ยเหอ: ประสานรับ-ลำเลียง การทำหน้าที่ประสานกันระหว่างกระเพาะอาหารในการรับอาหารกับม้ามในการแปรสภาพ-ลำเลียงอาหาร

receiving-transporting coordination: coordination between receiving function of stomach and

transport-transforming function of spleen.

腦風 (nǎo fēng): 风邪上入于脑而致的头痛。症见项背恶寒, 脑极冷, 痛不可忍等。

หน้าเวียง: ปวดศีรษะจากลม บั๊จจัยก่อโรคชนิดลม รุกรานสมองทำให้ปวดศีรษะ รู้สึกหนาวต้นคอ ท้ายทอย เย็นเฉียบ และปวดศีรษะมากจนทนไม่ได้

wind headache: headache caused by invading of exogenous pathogenic wind into the head, manifested as coldness of the nape, extremely cold sensation of the occiput and intolerable headache.

腦戶 (nǎo hù): 位于枕区, 枕外隆凸的上缘凹陷中。主治癲、狂、癩, 失音, 眩暈, 颈项强痛等病症; 颅脑外科手术针刺麻醉常用穴。

หน้าอุ้ง: จุดฝังเข็มบริเวณท้ายทอย ตรงรอยนูนอยู่ขอบบนของ external occipital protuberance *ข้อบ่งใช้:* โรควิตติซึมเศร้า คลุ้มคลั่ง ลมชัก เสียหาย เวียนศีรษะ และปวดตึงต้นคอ ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดสมอง

naohu (GV 17): an acupoint located on the occiput, in the depression at the upper border of external occipital protuberance. *Indications:* depressive psychosis, mania, epilepsy, aphonia, dizziness, neck pain, and stiff neck. It is commonly used in acupuncture anesthesia for craniotomy.

臑會 (nào huì): 位于臂后区, 肩峰角下 3 寸, 三角肌的后下缘。主治瘰癧, 瘰癧, 上肢痹痛等病症。

หน้าอุ้ง: จุดฝังเข็มบริเวณแขนด้านหลัง อยู่ใต้เจียนหลิว (TE 14) 3 ชู่น ซิดขอบหลัง-ขอบล่างของกล้ามเนื้อ deltoid *ข้อบ่งใช้:* โรคคอพอก วัณโรคต่อมน้ำเหลืองที่คอ และปวดแขน

naohui (TE 13): an acupoint located on the dorsal side of the arm, 3 cun below *jianliao* (TE 14) on postero-inferior border of the deltoid muscle. *Indications:* goiter, scrofula and upper limb pain.

腦空 (nǎo kōng): 位于枕部, 横平枕外隆凸的上缘, 风池 (GB 20) 直上。主治发热, 头痛, 颈项强痛; 眩暈, 目痛, 鼻衄, 鼻部疮疡, 耳聋; 癲、狂、癩等病症。

หน้าคอง: จุดฝังเข็มบริเวณท้ายทอย อยู่ระนาบเดียวกับขอบบนของ external occipital protuberance จาก *เวียงผือ* (GB 20) ตรงขึ้นไป *ข้อบ่งใช้:* เป็นไข้ ปวดศีรษะ ปวดตึงต้นคอ เวียนศีรษะ ปวดตา เลือดกำเดาไหล แผลฝีบริเวณจมูก หูตึง หูหนวก โรควิตติซึมเศร้า คลุ้มคลั่ง และลมชัก

naokong (GB 19): an acupoint located on the occipital region, at the same level with upper border of the external occipital protuberance, directly above fengchi (GB 20). *Indications:* fever, headache, neck pain, stiff neck, dizziness, sore eye, epistaxis, nasal ulcer, hearing loss, depressive psychosis, mania, and epilepsy.

臑俞 (nào shū): 位于肩胛区, 腋后纹头直上, 肩胛冈下缘凹陷中。主治肩胛肿痛, 肩臂痛等病症。

หน้าชู: จุดฝังเข็มบริเวณไหล่ อยู่เหนือรอยพับรักแร้ด้านหลัง ตรงแอ่งใต้ spine ของกระดูกสะบัก *ข้อบ่งใช้:* ปวดบวมสะบักหรือปวดไหล่

naoshu (SI 10): an acupoint located on shoulder region, above the posterior end of the axillary fold, in the depression below the scapular spine. *Indications:* pain and swelling of scapula or shoulder pain.

内关 (nèi guān): 手厥阴经络穴。位于前臂前区, 腕掌侧横纹上 2 寸, 在掌长肌腱与桡侧腕屈肌腱之间。主治心痛, 心悸, 胸闷; 胃脘痛, 呕吐, 呃逆, 痞块; 癲、狂、癩; 上肢痹痛等病症; 心脏手术、甲状腺手术、剖腹产手术、胃大部切除术针刺麻醉常用穴。

เน่งกุวาน: จุดลั่วของเส้นเยื่อหุ้มหัวใจ อยู่ที่แขนด้านใน

เหนือรอยพับข้อมือ 2 ชู่น ระหว่างเอ็น palmaris longus กับ flexor carpi radialis *ข้อบ่งใช้*: จุกลิ้นปี่ ใจสั่น แน่นหน้าอก ปวดกระเพาะอาหาร อาเจียน สะอึก จุกแน่นท้อง โรคจิตซึมเศร้า คลุ้มคลั่ง ลมชัก และปวดแขน ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดหัวใจ ต่อมไทรอยด์ ผ่าทอคลอด และกระเพาะอาหาร

neiguan (PC 6): the *luo* point of pericardium meridian, located on the medial side of the forearm, 2 *cun* above the palmar wrist transverse crease, between the palmaris longus and flexor carpi radialis tendons. *Indications*: epigastric pain, palpitation, tightness of chest, stomachache, vomiting, hiccup, abdominal fullness, depressive psychosis, mania, epilepsy, and upper limb pain. It is commonly used in acupuncture anesthesia for cardiac surgery, thyroid surgery, cesarean section and subtotal gastrectomy.

内庭 (nèi tíng): 足阳明经荥穴。位于足背, 第 2、3 趾间, 趾蹼缘后方赤白肉际处。主治齿痛、咽喉肿痛、鼻衄、腹胀, 食欲不振, 泄泻, 足背肿痛等病症。

เนย์ถิง: จุดหยิงของเส้นกระเพาะอาหาร อยู่ระหว่างง่ามนิ้วเท้าที่ 2 กับ 3 ตรงรอยต่อสีผิว *ข้อบ่งใช้*: ปวดฟัน เจ็บคอ เลือดกำเดาไหล แน่นท้อง เบื่ออาหาร ท้องเสีย และปวดบวมหลังเท้า

neiting (ST 44): the *ying* point of the stomach meridian, located on the dorsal foot, in the depression proximal to the toe web between the 2nd and 3rd toes, on the dorso-ventral boundary. *Indications*: toothache, sore throat, epistaxis, abdominal distention, anorexia, diarrhea, and swelling or pain of dorsal foot.

嫩舌 (nèn shé): 舌质纹理细腻, 浮胖娇嫩, 舌色浅

淡, 多为虚证。

เนิ่นเสอ: ลิ้นนุ่ม ตัวล้นบวมใหญ่ นุ่มนิ่ม ผิวลิ้นเนียนละเอียด สีลิ้นซีดจาง มักเป็นภาวะโรคพร่อง

tender tongue: The tongue is swollen, fine and tender in texture with pale color, indicates deficiency disease-condition.

逆传 (nì chuán): 邪入卫分后, 不经过气分阶段而直接深入营、血分。

นี่ฉวน: การลุกลามข้ามลำดับ บั้จจ่ายก่อโรคใช้พิษร้อนเข้าสู่ระดับเว่ย แล้วลงลึกสู่ระดับหยิงหรือเลือด โดยไม่ผ่านตามลำดับสู่ระดับชี่ก่อน

skipping order transmission: An epidemic febrile disease transmits from defense level, across the normal sequence of *qi* level, directly to nutrient or blood level.

脓腐苔 (nóng fǔ tāi): 舌上苔垢黏厚一层, 形如疮脓, 多为内痈或邪毒内结。

หนองฝูท่าย: ฝ้าหนาดำล้นหนอง ฝ้าลิ้นหนาเหนียวเขรอะเป็นแผ่น ดูเหมือนแผลหนอง มักเกิดจากฝีหนองหรือพิษสะสมภายใน

debris coating: a thick sticky tongue coating looks like ulcer debris, mostly caused by internal abscess or accumulation of pathogenic toxin.

P

排便不爽 (pái biàn bù shuǎng): 排便不畅, 涩滞难尽的表现, 多为湿热、肝郁脾虚或食积所致。

ผายเบี่ยนปู้ส่วง: อุจจาระไม่สุด ถ่ายอุจจาระไม่คล่องและไม่สุด มักเกิดจากความร้อนชื้นสะสมในลำไส้ ลมปราณดับอัดอั้น-ม้ามพร่อง หรืออาหารตกค้างในลำไส้

unsmooth defecation: unsmooth and incomplete defecation sensation, mostly caused by damp-heat, liver *qi* stagnation with spleen deficiency or food stagnation.

胖大舌 (pàng dà shé): 舌体较常人偏大而厚, 伸舌满口, 多为水湿内停或痰湿热毒上泛。

พ่างต้าเสอ: ลิ้นอ้วนใหญ่ ลิ้นใหญ่หนากว่าปกติ เวลาเลบลิ้นจะใหญ่คับปาก มักเกิดจากน้ำเสีย-ความชื้นตกค้างภายในหรือเสมหะ-ความชื้นและพิษร้อนรุกรานขึ้นบน

macroglossia: the tongue is larger and thicker than normal, occupying the whole mouth when it is locked protrusion, mostly caused by internal accumulation of water-damp or phlegm-damp with heat toxin flooding upwards.

膀胱俞 (páng guāng shū): 位于骶区, 横平第 2 骶后孔, 骶正中嵴旁开 1.5 寸。主治小便不利, 遗尿, 泄泻, 便秘, 腰骶痛等病症。

ผางกวางชู: จุดฝังเข็มอยู่ระดับรูกระเบนเหน็บที่ 2 ห่างจากแนวกึ่งกลางกระดูกกระเบนเหน็บตามแนวระนาบ 1.5 ชู่น *ข้อบ่งใช้:* ปัสสาวะลำบาก กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ปัสสาวะรดที่นอน ท้องเสีย ท้องผูก ปวดเอว และปวดกระเบนเหน็บ

panguangshu (BL 28): an acupoint located on the sacral region, at the level of the 2nd posterior sacral foramen and 1.5 *cun* lateral to the median sacral crest. *Indications:* difficulty in urination, urinary incontinence, enuresis, diarrhea, constipation, and lumbosacral pain.

脾不主时 (pí bù zhǔ shí): 脾不单独主时令。

ผิปู้จู้อื่อ: ม้ามไม่ประจำฤดู ม้ามไม่อยู่ประจำฤดูใดฤดูหนึ่ง แต่ทำหน้าที่ตลอดทุกฤดู

spleen not limit to season: spleen is not limited to any particular season but functions evenly (in) all seasons.

脾气 (pí qì): 脾的精气, 或指脾功能活动的总称。

ผิชี: ลมปราณม้าม ① สารจำเป็นลมปราณของม้าม;

② คำเรียกรวมของหน้าที่ม้าม

spleen qi: ① essence qi of spleen; ② the term implies the overall functions of spleen.

脾气不升 (pí qì bù shēng): 脾气不能上升。

ผิชีปู้เซิง: ลมปราณม้ามไม่ลอย ลมปราณม้ามไม่สามารถลอยขึ้นบน

spleen qi ascending failure: spleen qi fails to ascend.

脾气散精 (pí qì sàn jīng): 脾气布散水谷精微的作用。

ผิชีซานจิง: ลมปราณม้ามกระจายสารจำเป็นหน้าที่ของลมปราณม้ามในการลำเลียงสารอาหารและน้ำไปทั่วร่างกาย

spleen qi dispersing essence: the function of spleen qi on essence dispersal.

脾失健运 (pí shī jiàn yùn): 脾运化功能失常。

ผิชีอเจี้ยนยฺวี่น: ม้ามเสียการลำเลียง ม้ามสูญเสียหน้าที่ในการแปรสภาพ-ลำเลียงสารอาหารและน้ำ

spleen transporting failure: spleen fails to transport-transform foodstuffs.

脾俞 (pí shū): 位于脊柱区, 第 11 胸椎棘突下, 后正中线上旁开 1.5 寸。主治腹胀, 多食消瘦, 呕吐, 腹泻, 水肿, 黄疸等病症; 胃大部切除术针刺麻醉常用穴。

ผิชู: จุดฝังเข็มบริเวณหลัง อยู่ห่างจากขอบล่างของปุ่มกระดูกสันหลังอกที่ 11 ตามแนวระนาบ 1.5 ชู่น *ข้อบ่งใช้:* ท้องอืด กินเก่งแต่ซูบผอม อาเจียน ท้องเสีย บวมหน้า และตีชัน ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดกระเพาะอาหาร

pishu (BL 20): an acupoint located on the back, 1.5 *cun* lateral to the lower border of the 11th thoracic spinous process. *Indications:* abdominal

distention, polyphagia but emaciation, vomiting, diarrhea, edema, and jaundice. It is commonly used in acupuncture anesthesia for subtotal gastrectomy.

脾旺四时 (pí wàng sì shí): 每一季节的前九日和后九日归脾所主, 各以十八日寄之, 借喻脾属土, 具有运化水谷, 布散精微至他脏的功能。

脾旺四时: ม้ามรุ่งโรจน์ 4 ฤดู: ระยะเวลา 9 วันสุดท้าย และ 9 วันแรกของรอยต่อแต่ละฤดูกาลรวมเป็น 18 วัน เป็นช่วงเวลาที่ม้ามทำหน้าที่สมบูรณ์ที่สุด โดยที่ม้าม ลังกัดธาตุดิน มีหน้าที่แปรสภาพ-ลำเลียงและกระจาย สารอาหารไปอวัยวะภายในอื่น ๆ

spleen flourish four seasons: The last and first nine days of each season, total eighteen days, are the most prosperous period of spleen function. As the earth element, it functions as transform-transporting of foodstuffs and dispersing essence to other internal-organs.

脾为气之源 (pí wéi qì zhī yuán): 脾主运化水谷精微, 是生成气的主要来源。

脾为气之源: ม้ามเป็นแหล่งกำเนิดลมปราณ ม้าม แปรสภาพ-ลำเลียงสารอาหาร เป็นแหล่งสำคัญของการ สร้างลมปราณ

spleen is source of qi: spleen transport-transforms foodstuffs. It is the main source of *qi* production.

脾虚带下 (pí xū dài xià): 脾失健运, 聚湿下注, 伤及任、带二脉致带下异常。

脾虚带下: ม้ามพร่องตกขาว ม้ามสูญเสียหน้าที่ในการลำเลียงน้ำ ทำให้ความชื้นรวมตัวไหลลงล่าง กระทบ เส้นเร็น-เส้นต้าย ทำให้ตกขาวผิดปกติ

spleen deficiency leukorrhea: spleen deficiency causes failure of water transportation, resulting in accumulated damp to pour downwards and impair the conception and *dai* channels leading to abnormal leukorrhea.

脾虚多涎 (pí xū duō xián): 脾气虚弱, 运化水湿功能失调, 致水液上泛多涎。

脾虚多涎: ม้ามพร่องน้ำลายมาก ลมปราณม้ามพร่อง การแปรสภาพ-ลำเลียงน้ำ-ความชื้นเสียสมดุล ทำให้ของเหลวเอ่อท้นจนเกิดน้ำลายมาก

spleen deficiency hypersalivation: spleen deficiency causes failure of transport-transformation of water-damp, resulting in overflowing upwards and excessive saliva.

脾虚湿困 (pí xū shī kùn): 脾虚导致内湿阻滞。

脾虚湿困: ม้ามพร่องความชื้นปิดล้อม ม้ามพร่องทำให้ความชื้นคั่งค้างอุดกั้นอยู่ภายในร่างกาย

spleen deficiency damp besieging: spleen deficiency lead to endogenous damp stagnation.

脾阳 (pí yáng): 脾的运化和温煦作用。

脾阳: หยางม้าม หน้าที่ในการแปรสภาพ-ลำเลียงสารอาหารและให้ความอุ่นแก่ร่างกายของม้าม

spleen yang: spleen functions as transport-transforming of essence from foodstuffs and warming the body.

脾阴 (pí yīn): 存在于脾脏的阴液, 或指脾脏本身。

脾阴: ยินม้าม ① สารอินทรีย์อยู่ในม้าม; ② ม้าม

spleen yin: ① *yin* fluid inside spleen; ② spleen.

脾约 (pí yuē): 脾虚不能约束津液, 小便次数增多而肠液枯燥, 大便艰涩难出。

脾约: ม้ามพร่องท้องผูก ม้ามพร่องไม่สามารถเห็นยวรั้ง สารเหลวร่างกายทำให้บีบสวะบอ่ย ส่งผลให้ลำไส้แห้ง ถ่ายอุจจาระลำบาก

spleen deficiency constipation: spleen deficiency fails to restrain *jin*, causing polyuria resulting in dryness of the intestine and difficulty in defecation.

偏历 (piān lì): 手阳明经络穴。位于前臂, 腕背

侧远端横纹上 3 寸, 阳溪 (LI 5) 与曲池 (LI 11) 的连线上。主治齿痛, 耳鸣, 耳聋, 鼻衄, 咽喉肿痛, 以及水肿, 手背酸痛或无力等。

เพ็ญลี: จุดลั่วของเส้นลำไส้ใหญ่ อยู่ที่แขนด้านนอกเหนือเส้นข้อมือ 3 ชู่น บนแนวเส้นที่เชื่อมระหว่าง *หยางซี* (LI 6) กับ *ชิวีจื่อ* (LI 11) *ข้อบ่งใช้:* ปวดฟัน หูมีเสียงดัง หูตึง หูหนวก เลือดกำเดาไหล เจ็บคอ บวมหน้า และหลังมือปวดเมื่อยหรืออ่อนแรง

pianli (LI 6): the *luo* point of the large intestine meridian, located on the line connecting *yangxi* (LI 6) and *quchi* (LI 11), 3 *cun* above the dorsal wrist crease. *Indications:* toothache, tinnitus, hearing loss, epistaxis, sore throat; edema, and achy pain or weakness of dorsal hand.

偏苔 (piān tāi): 舌苔仅布于前、后、左、右之某一局部, 常示舌所分候的脏腑有邪气停聚。

เพ็ญทาย: ฝ้าเฉพาะส่วน มีฝ้าเฉพาะที่ส่วนใดส่วนหนึ่งบนลิ้นคือ ด้านหน้า ด้านหลัง ด้านซ้าย หรือด้านขวา บ่งบอกถึงอวัยวะภายในที่สัมพันธ์กับตำแหน่งนั้น ๆ มีปัจจัยก่อโรคสะสมตกค้าง

regional coating: the coating just covers certain part of the tongue such as the front, back, left, or right, indicating accumulation of evil *qi* in the corresponding *zangfu* -organs.

平脏人 (píng zàng rén): 体型介于阴脏人和阳脏人之间, 阴阳平衡, 气血调匀, 无寒热喜恶之偏, 又称阴阳平和之人。

ผิงจั้งเหริน: คนลักษณะสมดุล รูปร่างอยู่ระหว่างคนลักษณะหยางกับคนลักษณะยิน โดยยินและหยางสมดุลกัน ลมปราณและเลือดสมบูรณ์ไหลเวียนสม่ำเสมอ ไม่ชอบร้อนหรือเย็นเป็นพิเศษ; ยินหยางผิงเทอจื่อเหรินก็เรียก

balanced constitution: the body constitution is between *yin*-constitution and *yang*-constitution, harmony of *qi* and blood, no

partiality of cold and heat; also called *yinyangpinghezhi*.

魄户 (pò hù): 位于脊柱区, 第 3 胸椎棘突下, 后正中线旁开 3 寸。主治肺癆, 咳嗽, 气喘; 颈项强痛, 肩背痛等病症。

พ้อฮู่: จุดฝังเข็มบริเวณหลัง อยู่ห่างจากขอบล่างของปมกระดูกสันหลังอกที่ 3 ตามแนวระนาบ 3 ชู่น *ข้อบ่งใช้:* วัณโรคปอด ไอ หอบ ปวดตึงต้นคอ และปวดสะบัก

pohu (BL 42): an acupoint located on the back, 3 *cun* lateral to the lower border of the 3rd thoracic spinous process, *Indications:* pulmonary tuberculosis, cough, dyspnea, neck pain, stiff neck, and scapular pain.

破气 (pò qì): 运用较为峻猛的理气方药, 破散气结, 开通郁滞的方法。

พ้อชี: ทลายลมปราณ วิธีการรักษาโดยใช้ตำรับยาที่มีฤทธิ์รุนแรงในการกระตุ้นการไหลเวียนลมปราณ เพื่อทลายลมปราณที่จับตัวและทะลวงลมปราณที่อุดตัน

qi stagnation breaking: a therapy to break down *qi* stagnation and promote *qi* flow with potent *qi* regulating formulas.

仆参 (pú cān): 位于足跟区, 昆仑 (BL 60) 直下, 跟骨外侧, 赤白肉际处。主治腰痛, 下肢痿弱, 腿痛转筋, 足跟肿痛; 癫痫等病症。

ผุซ่าน: จุดฝังเข็มอยู่บริเวณสันเท้าด้านนอก ใต้ *คุนหลุน* (BL 60) ตรงรอยต่อส้นผิว *ข้อบ่งใช้:* ปวดหลังส่วนล่าง ชาลีบ ขาอ่อนแรง ปวดขา เป็นตะคริว ปวดบวมสันเท้า และลมชัก

pucan (BL 61): an acupoint located on the lateral side of the heel, below *kunlun* (BL 60) on the dorso-ventral boundary. *Indications:* low back pain, atrophy or flaccid paralysis of lower limb, leg pain, leg cramp, pain and swelling of heel, and epilepsy.